

Podklady k 1. cvičení DATP: Efektivnost zdanění

Příklad 1a: Předpokládejme dokonale konkurenční trh výrobku, jehož poptávková a nabídková křivka je dána následujícími vztahy:

$$S: P=1+0,0025Q$$

$$D: P=10-0,0075Q$$

Splňte následující úkoly:

- nalezněte rovnováhu na trhu, určete P_0 , Q_0
- jaký má dopad na trh pokud zavedeme jednotkovou daň T ve výši 2 (P_1 , Q_1)
- je daň přesouvána? na koho a v jaké výši
- jaký je daňový výnos (DV) a mrtvá ztráta (DWL)
- při jaké jednotkové dani je maximální DV

Nástin řešení:

- rovnováha trhu je dána průnikem nabídky a poptávky
- zavedení daně se projeví buď na straně nabídky (posun nahoru doprava) nebo poptávky (posun doleva dolů – zde je potřeba si uvědomit, že původní poptávka zůstává stejná, nová křivka poptávky reprezentuje poptávku po zboží bez daně; rozdíl mezi poptávkovými křivkami je daň); je potřeba nalézt novou rovnováhu na trhu
- pokud se zvýší cena, tak je daň přesunuta; výše přesunu je dána podílem nárůstu ceny ku uvalené dani
- daňový výnos je dán množstvím na trhu krát daň; DWL určíte pomocí určitých integrálů křivek S a D ; v případě lineárních křivek S a D je DWL plocha trojúhelníka
- je potřeba si vyjádřit DV jako funkci, kde proměnná je T ; pro určení maxima platí jednoduchá pravidla derivace

Příklad 1b: Stejně zadání jako v příkladu 1a, ale jiné funkční předpisy S a D . Pro určení rovnováhy trhu použijte PC.

$$S: P=0,5*EXP(0,01*Q)$$

$$D: P=200/Q+2$$

Nástin řešení:

- k vyřešení je lepší použít PC, jinak stejný postup jako v př. 1a

Příklad 2: Předpokládejme dokonale konkurenční trh výrobku, jehož poptávková a nabídková křivka je dána následujícími vztahy:

$$S: P=1+0,0015Q$$

$$D: P=10-0,0075Q$$

Splňte následující úkoly:

- jaký má dopad na trh pokud zavedeme ad valorem daň ve výši 25 % (P_1 , Q_1)
- je daň přesouvána? na koho a v jaké výši
- jaký je daňový výnos (DV) a mrtvá ztráta (DWL)

Nástin řešení:

- stejný postup jako v př. 1a
- pro určení nové poptávkové křivky je nutno si uvědomit, že $P^*=P/(1+t)$
- pro určení DV a DWL budete potřebovat velikost jednotkové daně

Příklad 3: Předpokládejme monopolní trh výrobku, jehož poptávková křivka je dána následujícím vztahem, předpokládejme dále, že $MC=2$ a $FC=4000$:

$$D: P=18-0,004Q$$

Splňte následující úkoly:

- nalezněte rovnováhu na trhu, určete P_0 , Q_0 a zisk monopolu
- jaký je dopad (na výše sledované veličiny) zavedení jednotkové daně T ve výši 4
- je daň přesouvána? na koho a v jaké výši
- jaký je daňový výnos (DV) a mrtvá ztráta (DWL)
- při jaké jednotkové dani a při jaké dani ze zisku (ad valorem) je maximální DV

Nástin řešení:

- „optimální“ množství z pohledu monopolisty je dáno průsečíkem křivek MC a MR
- uvalení daně se projeví buď na křivce D nebo na křivce MC
- jinak je obdobný postup jako v př. 1a
- pro určení DWL počítejte pouze s částí spotřebitele

Příklad 4: Předpokládejme monopolní trh výrobku (viz příklad 3), kde cílem monopolisty je maximalizace obrátu při minimálním zisku $Z^*=5000$. Použijte PC.

Splňte následující úkoly:

- nalezněte rovnováhu na trhu, určete P_0 , Q_0 a zisk monopolu
- při jaké jednotkové dani (a při jaké dani ze zisku) je maximální DV

Nástin řešení:

- monopolista nemaximalizuje zisk, ale obrát při určitém minimálním zisku
- je potřeba si vyjádřit funkci zisku v závislosti na Q a tu položit rovno Z^*
- dále potřeba funkci zisku znovu vyjádřit v závislosti na Q a T , položit rovno Z^* , určit tak Q^* v závislosti na T a spočítat DV v závislosti na T ; pak už stačí jenom maximalizovat (poslední krok asi nepůjde bez PC)
- pro určení *při jaké dani ze zisku je maximální DV* postačí prostá úvaha, dá se určit z hlavy bez počítání

Příklad 5: Předpokládejme monopolní trh výrobku, jehož poptávková křivka je dána následujícím vztahem, předpokládejme dále, že $MC=2+0,001Q$ a $FC=2000$:

$$D: P=18-0,0045Q$$

Splňte následující úkoly:

- nalezněte rovnováhu na trhu, určete P_0 , Q_0 a zisk monopolu
- jaký je dopad (na výše sledované veličiny) zavedení jednotkové daně ve výši T
- je daň přesouvána? na koho a v jaké výši
- jaký je daňový výnos (DV) a mrtvá ztráta (DWL)
- při jaké jednotkové dani a při jaké dani ze zisku je maximální DV
- při jaké jednotkové dani a při jaké dani ze zisku (ad valorem) je maximální DV, pokud monopol maximalizuje zisk při minimálním obrátu 1200 ks

Nástin řešení:

- příklad je „obdobný“ jako příklady 3 a 4
- rozdíl spočívá v tom, že obrát musí být vždy alespoň 1200 ks